

Deák Márta

LEVÉL L.-HEZ

Anyád megkért, hogy „beszéljek a fejeddel”, mielőtt „szerencsétlenné teszed magad”, és őt is, persze, „ezzel a lehetetlen választásoddal”, amely nemcsak Téged veszélyeztet, hanem a születendő gyerekeidet is, engem kért meg, hiszen „én aztán igazán tudom, mit jelent egy ilyenrel együtt élni”; nem ígértem anyádnak semmit, pedig sírt és könnyörgött, szántam őt, és szántalak Téged is, de beszélni nem tudok erről – talán tíz év múlva megérted, miért nem – levelet írok. Kérlek, ne dobd ki olvasatlanul: ha úgy érzed, hogy itt már minden szó fölösleges, tedd félre, és akkor vedd elő, amikor elmúlt már a szerelem eufóriája, és józanságra kényszerítenek a zsarnok hétköznapok, mert ez is eljön egyszer, és Te józan szemmel veszed majd szemügyre a nőt, akit választottál, és akiről nem tudtad – nem akartad tudni? –, hogy egyszerre két világban él, és Te a kettő közül csak az egyiket ismered; a másik világ, ami csak az övé, előbb-utóbb ismét túsul ejti őt, és szenvedsz majd – ő is szenved – attól, hogy erről a másik világról nem tud Neked hírt adni, nem tudja szavakba foglalni, csak hallgat és néz, és pillantásából a néma állatok minden szenvedése áramlik, sugárzik Feléd – mintha Téged nézne, révült pillantással, elgondolkodva, pedig átnéz Rajtad, övéivel társalkodik – ha szólsz hozzá, osszerezzen; és ez még talán jobb is annál, mint ha beszélne, mint ha beavatna titkába, amely számodra összefüggéstelen, irreális és idegesítő képzelgést jelent csupán, váratlan és érthetetlen indulatkitöréseket, sírógörcsöt és érzelmes jeleneteket, és még mindig nem ez a legrosszabb. Nézz magadba: fogod-e szeretni akkor is, amikor lent van? onmaga alatt, leverten, ápolatlanul, depressziósan, zsíros hajjal, amikor árad belőle a szorongás többnapos verítékének nehéz szaga... pedig ez a próba, nem kevesebb, több ennél: észreveszed, hogy a gyerekeid eltanulják anyjuk kényszercselekvéseit, vagy éppen félnek tőle, amikor „elrepül” meghitt démonai közé, és eljöhet a perc, amikor észreveszed, hogy gyűlöl, hogy minden szavával, minden lélegzetével elárul Téged, és Te megriadsz, már kívülről nézed, és már Te is minden szavaddal és minden lélegzetteddel elárulod őt – hiszen az ember általában nem alkalmas a csodára, és a csoda – természetesen – elmarad. Gyötrödsz, hetekig, hónapokig, aztán beviteted, és önmagadat is bünteted ezzel, mert látni fogod őt remegő fejjel, remegő kézzel, szája sarkán kicsorduló nyállal, vagy lesokkoltan, kábult, tetszhalott álomba zuhanva... aztán jön a remény cselvetése: ő „rendbe jön”, még néhány nap, és kiengedik, virággal és a magad készítette ebéddel várod, és a döntő pillanatban eszedbe ötlük, hogy mennyire vártad ezt a percet, és most, hogy eljött, nem érzel örömet, sem vágyat, még elégtételt sem, csak valami homályos szorongást: nem lehet nem észrevenned, hogy nemcsak bánata, öröme is titok számodra, a józan ésszel felfoghatatlan, de időnként ellenállhatatlan és túláradó jókedv, a nagy kivirágzás, amelynek nem ismered az okát, vetélytársra gyanakszol, hiszen nem lehet nem észrevenni a gondosan festett arcot, az új ruhát, az új szokásokat a háztartásban, a mániákus újra- meg újrakezdés ezernyi jelét – mindezt nem érted majd, és ezáltal végleg kívül maradsz, beletörödsz és tudomásul veszed, mint az időjárás szeszélyeit, és ezzel a beletörődéssel ismét magára hagyod őt, kényre-kegyre átadod azoknak a titokzatos erőknek, amelyek szorítása nél-

kül enyhülni látszik: de Te már fásultan elhárítod a kínálkozó lehetőséget, és feladod a harcot, mielőtt belekezdted volna; beletörödsz abba, hogy a gyógyszerek sápot szednek örömeiből, tudod, hogy a kesernyés-édeskés-émelyítő szájíz elveszi tőle az evés örömét, tagjai lemerevednek, a kiszáradt nyálkahártya fájdalomossá teszi a testi szerelmet, sőt néha magát a pusztá légzést is, már nem tehetsz semmit érte, csak szemlélheted – kívülről? –, amint a tétlen percek múlttá halmozódnak, külön-külön múlttá, az egyik az övé, a másik a tied, és már csak abban a gondolatban találsz megnyugvást, hogy holnap sem fogsz többet szenvedni huszonnégy óránál: mondd, akarsz-e így élni?

Döntsél szabadon.

Ha szereted, ha biztos vagy abban, hogy meg tudod váltani, válaszd őt, de akkor cselekedned kell, most rögtön: ha meg tudod osztani vele kálváriájának minden stációját, ha meg tudod érteni a megérthetlent, ha hiszel abban, hogy betegsége rejtélyének-rejtvényének van megfejtése, ne tétovázz, válaszd őt, de a kockázat óriási – jobban kell ismerned titkait, mint ő maga: úgy kell kérdezned, hogy válaszolni tudjon, avatott kézzel segíteni-vezetni sorsa gordiusi csomóját bontogató tétova ujjait, mindent előre kell tudnod és végtelen türelemmel kivárnod, amíg az ő számára is nyilvánvalóvá válik – tudod-e, mekkora terhet vállalsz? és bírod-e majd? megosztani vele minden percedet, megbízni benne, egyenrangú félként kezelni, őt, akit az emberek ítélete egyhangúlag hibásnak, tökéletlennek minősít; vállalni ezt a kétes kimenetelű csődeljárást, felszámolni egy láthatatlan világot, az ő világát, amely szorongatja őt – már-már Téged is –, de amelynek minden részletéhez hosszú évek makacs beidegződése láncolja, őt, akit szeretsz, és akit meg akarsz szabadítani – egy csodadoktor szilárd következetességére lesz szükséged, de ez is kevés: szerelemmel kell őt szeretned, és benne azt is, ami szerethetetlen, kényszeres-görcsös reflexeit és makacs ellenállását, amellyel saját világát védi – ellened! képes leszel-e arra a szelíd erőszakra, amely megválthatja őt? a szelíd erőszakra, amelyre sem szülő, sem barát, sem orvos nem képes? csak Te, ha szereted, és ha ő is szeret Téged. Ez az egyetlen út, amely célhoz vezet. A szoros kapu.

Szorongva várom, kívánom, hogy amit vállaltál, sikerüljön.

Nekem, látod, nem sikerült.

Hát ennyi.

Ölel

T. L.